

**Η Απασχόληση
στα Ελληνικά Ξενοδοχεία**

Γρηγόρης Θ. Παπανίκος

Ειδικές Εκδόσεις: 4

Αθήνα, 2004

Το Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων (ΙΤΕΠ) ιδρύθηκε το 1996 με πρωτοβουλία των επιχειρηματικών φορέων, που δραστηριοποιούνται στον τομέα του τουρισμού, και με συμπαράσταση προσωπικοτήτων της οικονομικής ζωής και του πνευματικού κόσμου της χώρας.

Βασικός καταστατικός σκοπός του Ινστιτούτου Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων είναι η εκπόνηση επιστημονικώς θεμελιωμένων μελετών, αναφερομένων στα προβλήματα της τουριστικής οικονομίας και γενικότερα της ελληνικής οικονομίας. Πρόκειται ουσιαστικώς για μελέτες εφαρμοσμένης έρευνας που έχουν επιδίωξη την διατύπωση προτάσεων, δυναμικώς χρησίμων, για την διαμόρφωση πολιτικών προαγωγικών του τουρισμού και της οικονομίας.

Η εξασφάλιση διατηρήσιμης μακροπρόθεσμης αναπτύξεως της τουριστικής βιομηχανίας, δηλ. υγιούς αναπτύξεως που τείνει να μεγιστοποιεί μακροπροθέσμως τις ωφέλειες για το κοινωνικό σύνολο, προϋποθέτει προγραμματισμένη δράση, συνειδητές επιδιώξεις από πλευράς πολιτείας και καθορισμό τουριστικών προτύπων υποταγμένων στις αναπτυξιακές επιλογές. Με την σειρά της η προγραμματισμένη δράση, η ένταξη με άλλα λόγια των κρατικών και ιδιωτικών πρωτοβουλιών σε συγκεκριμένο, συνειδητά επιλεγμένο πλαίσιο πολιτικής, σε συγκεκριμένη εικόνα μέλλοντος για την τουριστική βιομηχανία, απαιτεί όχι μόνο φαντασία και οραματισμό, αλλά και γνώση, η οποία με την σειρά της προϋποθέτει συνεχή και σοβαρή μελέτη όλων των διαστάσεων του προβλήματος που συνοπτικώς ονομάζομε: τουριστική ανάπτυξη.

Ίσως να εμπεριέχει στοιχεία υπερβολής, αλλά εμπεριέχει και στοιχεία αληθείας, ο ισχυρισμός ότι η ήκιστα ικανοποιητική κατάσταση, που παρατηρείται στον κλάδο του τουρισμού, από όποια οπτική γωνία και αν τον θεωρήσουμε, δεν είναι άσχετη με την απουσία επαρκών βασικών μελετών. Ο έγκαιρος εντοπισμός των προβλημάτων, η οριοθέτηση ενδεχομένων παθολογικών καταστάσεων όχι μόνο θα είχε υποκινήσει το ενδιαφέρον της πολιτείας για την αντιμετώπισή τους, αλλά και την στάση και τις ενέργειες της ιδιωτικής πρωτοβουλίας θα είχε επηρεάσει θετικώς. Πιστεύομε, ότι τα συμπεράσματα από την μελέτη σοβαρών προβλημάτων, όπως είναι η απασχόληση του εργατικού δυναμικού, το ισοζύγιο εξωτερικών πληρωμών, η μακροχρόνια βιωσιμότητα του κλάδου και η διατήρηση αφθόρου του φυσικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος, μπορούν να παράσχουν επαρκώς ισχυρούς ερεθισμούς για έγκαιρη και ορθή ενεργοποίηση των φορέων ασκήσεως της οικονομικής πολιτικής.

Εν όψει των ανωτέρω και των καταστατικών προβλέψεων του ΙΤΕΠ, το πεδίο εντός του οποίου θα κινηθεί η ερευνητική προσπάθεια του Ινστιτούτου είναι αρκετά ευρύ. Προβλήματα, όπως η ανάδειξη του τουριστικού πλούτου της χώρας, η γεωγραφική κατανομή της τουριστικής δραστηριότητας, η άμβλυνση της εποχικότητας, ο λειτουργικός προσδιορισμός των ορίων ανάπτυξης σωρεύσεως τουριστικών δραστηριοτήτων στον χώρο κ.ο.κ., αλλά και η μελέτη προβλημάτων υποδομής, ανήκουν, εμπίπτουν στα ερευνητικά ενδιαφέροντα του Ινστιτούτου. Στο πεδίο ερευνητικού ενδιαφέροντος του Ινστιτούτου εμπίπτουν, επίσης, και προβλήματα που, ενώ φέρουν τον μανδύα του βραχυπρόθεσμου, συνεπάγονται πολλάκις μακροπρόθεσμες επιπτώσεις απροσδιορίστου μεγέθους.

Εκφράζεται η αισιόδοξη πρόβλεψη, ότι η ίδρυση και λειτουργία του Ινστιτούτου θα αποδειχθεί εξόχως δημιουργική πρωτοβουλία όχι μόνο ένεκα της συμβολής του στην κατανόηση των προβλημάτων του τουριστικού τομέα, αλλά και ένεκα της γενικότερης ερευνητικής εμπλοκής του στα καίρια προβλήματα της ελληνικής οικονομίας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΙΝΑΚΕΣ	11
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ	15
ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΙΤΕΠ	17
ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ	19
ΣΥΝΟΨΗ	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. Τουριστική Οικονομία και Αγορά Εργασίας	29
1.1. Εισαγωγή	31
1.2. Το Πλαίσιο Ανάλυσης της Τουριστικής Αγοράς Εργασίας	32
1.3. Το Μέγεθος και η Διάρθρωση της Ελληνικής Αγοράς Εργασίας	40
1.4. Το Μέγεθος και η Διάρθρωση του Ελληνικού Τουρισμού	46
1.5. Σκοπός και Μεθοδολογία της Μελέτης	52
1.6. Συμπεράσματα	54
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. Ξενοδοχειακή Αγορά Εργασίας	55
2.1. Εισαγωγή	57
2.2. Η Οργάνωση του Ξενοδοχείου	58
2.3. Ειδικότητες Απασχόλησης ανά Τμήμα Ξενοδοχείου	64
2.4. Διοίκηση του Ξενοδοχειακού Δυναμικού	74
2.5. Συμπεράσματα	79
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. Οικογενειακή Ξενοδοχειακή Απασχόληση	81
3.1. Εισαγωγή	83
3.2. Πλεονεκτήματα και Μειονεκτήματα της Οικογενειακής Απασχόλησης	85
3.3. Η Διάρθρωση της Οικογενειακής Απασχόλησης στα Ελληνικά Ξενοδοχεία	87
3.4. Οικονομική Διερεύνηση της Επίπτωσης της Οικογενειακής Απασχόλησης	94
3.5. Συμπεράσματα	96
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. Η Διάρθρωση της Ελληνικής Μισθωτής Ξενοδοχειακής Απασχόλησης	97
4.1. Εισαγωγή	99

4.2.	Κατανομή της Μισθωτής Απασχόλησης	100
4.3.	Μέγεθος Ξενοδοχείου και Μισθωτή Απασχόληση.	101
4.4.	Κατηγορίες Ξενοδοχείων και Μισθωτή Απασχόληση	104
4.5.	Απασχόληση και Νομική Μορφή Επιχείρησης	106
4.6.	Απασχόληση σε Ξενοδοχεία Διαφόρων Τύπων	108
4.7.	Απασχόληση σε Ξενοδοχεία Πόλης και Εποχικά	109
4.8.	Συμπεράσματα	111
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. Απασχόληση κατά Φύλο		113
5.1.	Εισαγωγή	115
5.2.	Η Ιδιοκτησία των Ελληνικών Ξενοδοχείων κατά Φύλο . . .	117
5.3.	Η Διάρθρωση της Γυναικείας και Ανδρικής Μισθωτής Απασχόλησης	121
5.4.	Συμπεράσματα	125
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. Πλήρης και Μερική Απασχόληση στα Ελληνικά Ξενοδοχεία		127
6.1.	Εισαγωγή	129
6.2.	Το Μέγεθος της Μισθωτής Μερικής και Πλήρους Απασχόλησης	130
6.3.	Μέγεθος Ξενοδοχείου και Είδος Απασχόλησης στα Ελληνικά Ξενοδοχεία	132
6.4.	Κατηγορία Ξενοδοχείου και Είδος Απασχόλησης στα Ελληνικά Ξενοδοχεία	133
6.5.	Νομική Μορφή και Είδος Απασχόλησης στα Ελληνικά Ξενοδοχεία	134
6.6.	Τύπος Ξενοδοχείου και Είδος Απασχόλησης στα Ελληνικά Ξενοδοχεία	135
6.7.	Μήνες Λειτουργίας και Είδος Απασχόλησης στα Ελληνικά Ξενοδοχεία	135
6.8.	Συμπεράσματα	136
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7. Περιφερειακή Ξενοδοχειακή Απασχόληση		139
7.1.	Εισαγωγή	141
7.2.	Περιφερειακή Διάρθρωση των Ελληνικών Ξενοδοχείων	141
7.3.	Περιφερειακή Διάσταση της Απασχόλησης στα Ελληνικά Ξενοδοχεία	144
7.4.	Περιφερειακή Διάρθρωση της Γυναικείας Απασχόλησης στα Ελληνικά Ξενοδοχεία	146

7.5. Περιφερειακή Διάρθρωση της Οικογενειακής Απασχόλησης	147
7.6. Συμπεράσματα	149
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8. Οικονομική Διερεύνηση της Ξενοδοχειακής Απασχόλησης.	151
8.1. Εισαγωγή	153
8.2. Η Ζήτηση Εργασίας	154
8.3. Δειγματοληψία και Μεταβλητές.	156
8.4. Ανάλυση των Εμπειρικών Αποτελεσμάτων.	159
8.5. Συμπεράσματα	161
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9. Τουριστικοί Φορείς και Ξενοδοχειακή Αγορά Εργασίας.	163
9.1. Εισαγωγή	165
9.2. Ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού και το Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο της Ελλάδος	166
9.3. Πανελλήνια Ομοσπονδία Ξενοδόχων	168
9.4. Πανελλήνια Ομοσπονδία Εργατών Επισιτισμού και Υπαλλήλων Τουριστικών Επαγγελμάτων (ΠΟΕΕ & ΥΤΕ)	172
9.5. Άλλοι Τουριστικοί Φορείς.	174
9.6. Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Ανάγκες σε Νέο Προσωπικό.	175
9.7. Συμπεράσματα	180
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10. Πολιτικές Ξενοδοχειακής Απασχόλησης.	181
10.1. Εισαγωγή	183
10.2. Το Θεσμικό Πλαίσιο Πολιτικής για τις Μικρές Επιχειρήσεις.	183
10.3. Γενικότερες Πολιτικές για τις Ελληνικές Ξενοδοχειακές Επιχειρήσεις	187
10.4. Πολιτικές Ενίσχυσης της Ξενοδοχειακής Απασχόλησης	191
10.5. Συμπεράσματα	192
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11. Γενικά Συμπεράσματα.	193
Βιβλιογραφία	201

ΠΙΝΑΚΕΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Πίνακας 1.1.	Το Πλαίσιο Ανάλυσης της Τουριστικής Αγοράς Εργασίας	34
Πίνακας 1.2.	Οι Κλάδοι της Τουριστικής Βιομηχανίας	38
Πίνακας 1.3.	Η Αγορά Εργασίας στην Ελλάδα, 2001	41
Πίνακας 1.4.	Γυναικεία Απασχόληση	42
Πίνακας 1.5.	Ανδρική Απασχόληση	43
Πίνακας 1.6.	Απασχόληση Κατά Κλάδο Οικονομικής Δραστηριότητας	43
Πίνακας 1.7.	Αγορά Εργασίας Κατά Περιφέρεια, 2001	44
Πίνακας 1.8.	Αγορά Εργασίας Κατά Φύλο και Περιφέρεια, 2001	45
Πίνακας 1.9.	Πρόβλεψη Εισερχόμενου Τουρισμού	49
Πίνακας 1.10.	Ταξινόμηση των Ξενοδοχειακών Επιχειρήσεων Σύμφωνα με τα Δωμάτια	50
Πίνακας 1.11.	Μήνες Λειτουργίας των Ξενοδοχειακών Καταλυμάτων, 1998	52

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Πίνακας 2.1.	Η Οργάνωση των Ξενοδοχείων σε Τμήματα	63
Πίνακας 2.2.	Η Διάρθρωση της Απασχόλησης κατά Τμήμα στα Ξενοδοχεία	63

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Πίνακας 3.1.	Το Μέγεθος της Οικογενειακής Απασχόλησης στα Ελληνικά Ξενοδοχεία, 1998	88
Πίνακας 3.2.	Συνολική, Οικογενειακή και Μισθωτή Απασχόληση στα Ελληνικά Ξενοδοχεία, 1998	88
Πίνακας 3.3.	Απασχόληση Μελών Οικογένειας κατά Νομική Μορφή Επιχείρησης	90
Πίνακας 3.4.	Απασχόληση Μελών Οικογένειας κατά Είδος Καταλύματος	91
Πίνακας 3.5.	Απασχόληση Μελών Οικογένειας κατά Κατηγορία Ξενοδοχείου	92

Πίνακας 3.6.	Απασχόληση των Μελών της Οικογένειας κατά Μέγεθος Ξενοδοχείου.	92
Πίνακας 3.7.	Απασχόληση των Μελών της Οικογένειας Ανάλογα με τα Έσοδα, 1998	93
Πίνακας 3.8.	Προσδιοριστικοί Παράγοντες Οικονομικής Απόδοσης	94

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Πίνακας 4.1.	Το Μέγεθος της Μισθωτής Απασχόλησης στα Ελληνικά Ξενοδοχεία, 1998	100
Πίνακας 4.2.	Μισθωτή Απασχόληση και Μέγεθος Ξενοδοχείου.	101
Πίνακας 4.3.	Μισθωτή Απασχόληση Ανάλογα με τα Έσοδα, 1998	103
Πίνακας 4.4.	Απασχόληση κατά Κατηγορία Ξενοδοχείου . . .	105
Πίνακας 4.5.	Απασχόληση ανά 10 δωμάτια κατά Κατηγορία Ξενοδοχείου.	106
Πίνακας 4.6.	Απασχόληση και Νομική Μορφή Επιχείρησης.	106
Πίνακας 4.7.	Απασχόληση ανά 10 Δωμάτια και Νομική Μορφή Επιχείρησης	107
Πίνακας 4.8.	Απασχόληση ανά 10 Δωμάτια Γ' Κατηγορίας και Νομική Μορφή Επιχείρησης	108
Πίνακας 4.9.	Απασχόληση και Είδος Καταλύματος	108
Πίνακας 4.10.	Μήνες Λειτουργίας των Ξενοδοχείων, 1998. . .	110
Πίνακας 4.11.	Απασχόληση ανά 10 Δωμάτια και Μήνες Λειτουργίας των Ξενοδοχείων, 1998.	110

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Πίνακας 5.1.	Ιδιοκτησία και Δωμάτια Ξενοδοχείου	117
Πίνακας 5.2.	Ιδιοκτησία και Έσοδα Ξενοδοχείου, 1998. . . .	119
Πίνακας 5.3.	Ιδιοκτησία κατά Κατηγορία Ξενοδοχείου	119
Πίνακας 5.4.	Ιδιοκτησία και Νομική Μορφή.	120
Πίνακας 5.5.	Ιδιοκτησία και Είδος Καταλύματος.	120
Πίνακας 5.6.	Η Διάρθρωση της Απασχόλησης κατά Θέση Εργασίας και Φύλο	121
Πίνακας 5.7.	Απασχόληση κατά Φύλο και Δωμάτια Ξενοδοχείου.	122
Πίνακας 5.8.	Απασχόληση κατά Φύλο και Έσοδα Ξενοδοχείου.	123

Πίνακας 5.9.	Απασχόληση κατά Φύλο και Κατηγορία Ξενοδοχείου.	123
Πίνακας 5.10.	Απασχόληση κατά Φύλο και Νομική Μορφή .	124
Πίνακας 5.11.	Απασχόληση κατά Φύλο και Είδος Καταλύματος	125

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Πίνακας 6.1.	Η Κατανομή της Μερικής και Πλήρους Απασχόλησης στα Ελληνικά Ξενοδοχεία, 1998	131
Πίνακας 6.2.	Δωμάτια Ξενοδοχείου και Είδος Απασχόλησης .	132
Πίνακας 6.3.	Απασχόληση κατά Κατηγορία Ξενοδοχείου . . .	133
Πίνακας 6.4.	Μορφή Απασχόλησης και Νομική Μορφή Επιχείρησης.	134
Πίνακας 6.5.	Απασχόληση και Είδος Καταλύματος	135
Πίνακας 6.6.	Μορφή Απασχόλησης και Μήνες Λειτουργίας των Ξενοδοχείων, 1998	136

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

Πίνακας 7.1.	Περιφερειακή Κατανομή των Ξενοδοχείων, 2000	142
Πίνακας 7.2.	Εργαζόμενοι στα Ξενοδοχειακά Καταλύματα .	145
Πίνακας 7.3.	Εργαζόμενοι Πλήρους και Μερικής Απασχόλησης	146
Πίνακας 7.4.	Γυναίκες Εργαζόμενες στα Ξενοδοχειακά Καταλύματα	147
Πίνακας 7.5.	Απασχόληση Μελών Οικογένειας Κατά Περιφέρεια.	148

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

Πίνακας 8.1.	Οι Μεταβλητές του Υποδείγματος της Ξενοδοχειακής Απασχόλησης.	158
Πίνακας 8.2.	Προσδιοριστικοί Παράγοντες της Ξενοδοχειακής Απασχόλησης, 1998	160

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9

Πίνακας 9.1.	Χρόνια Εκπαίδευσης των Ελλήνων Ξενοδόχων .	176
Πίνακας 9.2.	Επίπεδο Εκπαίδευσης των Ελλήνων Ξενοδόχων	176

Πίνακας 9.3.	Ξενοδοχειακή – Τουριστική Εκπαίδευση των Ελλήνων Ξενοδόχων	177
Πίνακας 9.4.	Γνώση Ξένων Γλωσσών των Ελλήνων Ξενοδόχων	178
Πίνακας 9.5.	Ανάγκες σε Νέο Προσωπικό και σε Κατάρτιση.	179

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10

Πίνακας 10.1.	Ταξινόμηση των Ξενοδοχειακών Επιχειρήσεων Σύμφωνα με τα Δωμάτια	185
---------------	---	-----

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Διάγραμμα 1.1.	Τα Όρια της Συνολικής και της Τουριστικής Απασχόλησης	39
Διάγραμμα 1.2.	Ποσοστό Απασχόλησης στο Σύνολο του Πληθυσμού	41
Διάγραμμα 1.3.	Αφίξεις Αλλοδαπών Τουριστών, 1951-2001 . . .	46
Διάγραμμα 1.4.	Διεθνείς Αφίξεις Τουριστών, 1950-2020	48
Διάγραμμα 1.5.	Διεθνείς Αφίξεις Τουριστών κατά Χώρα Προορισμού, 1950-2020	49

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Διάγραμμα 2.1.	Τα Βασικότερα Λειτουργικά Τμήματα ενός Ξενοδοχείου	62
----------------	--	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Διάγραμμα 4.1.	Δωμάτια και Απασχόληση	102
Διάγραμμα 4.2.	Έσοδα και Απασχόληση.	104

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

Διάγραμμα 8.1.	Η Ελληνική Ξενοδοχειακή Αγορά Εργασίας . .	156
----------------	--	-----

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΙΤΕΠ

Ο πλούτος των στοιχείων που συγκεντρώθηκαν για τη μελέτη των χαρακτηριστικών γνωρισμάτων των μικρών και μεσαίων ξενοδοχείων στην Ελλάδα δεν ήταν δυνατόν να αξιοποιηθούν πλήρως στην πρώτη δημοσιευθείσα σχετικώς μελέτη “Οι Ελληνικές Μικρές και Μεσαίες Ξενοδοχειακές Επιχειρήσεις”. Στη μελέτη αυτή το ενδιαφέρον επικεντρώθηκε στην καταγραφή των γενικών οικονομικών και δημογραφικών χαρακτηριστικών γνωρισμάτων των ελλήνων ξενοδόχων και των ελληνικών ξενοδοχείων, με σκοπό τον εντοπισμό τυχόντων παραγόντων που αιτιάζουν τα οικονομικά αδιέξοδα, τα οποία αντιμετωπίζει πλήθος ξενοδοχειακών επιχειρήσεων. Οι διαπιστώσεις και τα συμπεράσματα αφορούσαν το σύνολο της χώρας, ως μέσου όρου.

Υπάρχει, ωστόσο, η σημαντική περιφερειακή διάσταση για πολλά από τα θιγέστα ζητήματα, όπως η απασχόληση και η ξενοδοχειακή υποδομή. Η τελευταία απετέλεσε το αντικείμενο χωριστής μελέτης με τίτλο “Περιφερειακή Ανάλυση των Ελληνικών Ξενοδοχείων”. Στην παρούσα μελέτη εξετάζεται το θέμα της περιφερειακής απασχολήσεως στα ξενοδοχεία. Οι περιφερειακές διαφορές στο μέσο μέγεθος των ξενοδοχείων αλλά της κατηγορίας των ξενοδοχείων, ως μέσου όρου, επηρεάζουν αναποφεύκτως την ανά δωμάτιο ή κλίνη απασχόληση. Φυσικά, υπάρχουν σχετικώς και άλλοι αιτιώδεις παράγοντες. Κρίθηκε, ως εκ τούτου, χρήσιμο όπως η πληροφόρηση αλλά και τα συμπεράσματα που συνήχθησαν από την επεξεργασία των πρωτογενών στοιχείων καταστούν διαθέσιμα όχι μόνο στις αρμόδιες αρχές, αλλά και σε όσους ενδιαφέρονται για τα συμβαίνοντα στον πολλά προσενεγκόντα αλλά και ακόμη περισσότερα δυνάμενο να προσφέρει τουριστικό τομέα.

*Καθηγητής Παν. Γ. Παυλόπουλος
Γεν. Διευθυντής ΙΤΕΠ
Αθήνα, Απρίλιος 2003*

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

Η εργασία αυτή αποτελεί την τρίτη και τελευταία μελέτη που αφορά την καταγραφή και την ανάλυση χαρακτηριστικών γνωρισμάτων και προτάσεων πολιτικής για τον ελληνικό ξενοδοχειακό κλάδο. Σκοπός της παρούσης μελέτης είναι η ανάλυση της διάρθρωσης της ξενοδοχειακής απασχόλησης και η ανάδειξη πολιτικών που θα την ενισχύουν. Οι δύο προηγούμενες μελέτες, αναφερόντουσαν (α) στις μικρές και μεσαίες ξενοδοχειακές επιχειρήσεις και (β) στην περιφερειακή διάρθρωση των ελληνικών ξενοδοχείων, βλέπε Παπανίκος (2000 & 2001).

Και οι τρεις μελέτες βασίζονται σε μία πανελλαδική δειγματοληψία που έγινε το 1999 και αφορούσε στοιχεία του 1998. Η μεθοδολογία αυτή αναλύθηκε περιληπτικά στην πρώτη μελέτη του Παπανίκου (2000). Συμπληρωματικά, για τις ανάγκες της παρούσης μελέτης έγινε μία δειγματοληψία το 2000 σε μεγάλα κυρίως ξενοδοχεία της Θεσσαλονίκης και της Αθήνας. Στη δειγματοληψία αυτή συμμετείχαν οι βοηθοί έρευνας Δέσποινα Σαρρή, Πάρις Αποστολόπουλος και Θωμάς Παπανίκος, τους οποίους ευχαριστώ ιδιαίτερα. Επίσης, στην επεξεργασία των στοιχείων αυτής της δειγματοληψίας βοήθησε σημαντικά η Δέσποινα Σαρρή. Επίσης, πολύτιμη βοήθεια σε αυτή την μελέτη προσέφεραν ο Πρόεδρος της Ένωσης Ξενοδόχων Αττικής κ. Γιώργος Τσακίρης και ο Πρόεδρος των Ξενοδοχοϋπαλλήλων κ. Στέλιος Κολέτσος.

Οι τρεις μελέτες αποτελούν τη βάση για περαιτέρω, πιο εξειδικευμένες έρευνες, πάνω σε θέματα της τουριστικής οικονομίας στην Ελλάδα. Θα πρέπει να τονισθεί ότι οι μελέτες αυτές βασίζονται σε στοιχεία που συλλέχθηκαν από τους ιδιοκτήτες των ελληνικών ξενοδοχείων. Ανάλογες μελέτες θα πρέπει να γίνουν που θα καταγράφουν τους άλλους κλάδους της τουριστικής οικονομίας καθώς και τους εργαζόμενους σε αυτές. Συμπληρωματικά απαιτείται μία ολοκληρωμένη μελέτη για τους φορείς άσκησης τουριστικής πολιτικής και τουριστικής εκπαίδευσης. Η πολύ μεγάλη σημασία που έχει ο τουρισμός για την Ελλάδα, επιβάλλει μία επιστημονική προσέγγιση στην επίλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζει ο κλάδος. Το πρώτο βήμα μιας τέτοιας προσέγγισης είναι η σωστή καταγραφή όλων των χαρακτηριστικών γνωρισμάτων των τουριστικών φορέων. Χωρίς αυτή την καταγραφή καμία παρέμβαση πολιτικής δεν μπορεί να είναι μακροχρόνια αποτελεσματική. Ευελπιστούμε, λοιπόν, ότι αυτές οι τρεις μελέτες θα αποτελέσουν το έναυσμα για μία σειρά μελετών

για τον εμπλουτισμό της πολύ φτωχής ελληνικής βιβλιογραφίας για την
τουριστική οικονομία.

Γρηγόρης Θ. Παπανίκος

Πρόεδρος και Γενικός Διευθυντής
Αθηναϊκό Ινστιτούτο Εκπαίδευσης και
Έρευνας (ΑΘ.ΙΝ.Ε.Ε.)
Αθήνα, Ιανουάριος 2003

ΣΥΝΟΨΗ

Αντικείμενο της μελέτης είναι η ανάλυση της διάρθρωσης της απασχόλησης στα ελληνικά ξενοδοχεία. Η παρούσα μελέτη αποτελεί την τρίτη και τελευταία μελέτη που στηρίζεται σε δύο δειγματοληψίες που έγιναν το 1999 και το 2000. Τα πρωτογενή αυτά στοιχεία χρησιμοποιήθηκαν στις δύο πρώτες μελέτες για να εξετασθούν οι ελληνικές μικρές και μεσαίες ξενοδοχειακές επιχειρήσεις και η περιφερειακή ανάλυση των ελληνικών ξενοδοχείων, οι οποίες εκδόθηκαν από το ΙΤΕΠ το 2000 και 2001 αντίστοιχα. Η εξέταση του θέματος της απασχόλησης έχει γίνει, από μακροοικονομικής άποψης, σε δύο άλλες μελέτες του ΙΤΕΠ, βλέπε Παυλόπουλος (1999 & 2000). Στην παρούσα μελέτη η έμφαση δίνεται στα περιγραφικά χαρακτηριστικά της ξενοδοχειακής απασχόλησης και ως τέτοια μπορεί να θεωρηθεί ότι συμβάλει σε μία μικροοικονομική προσέγγιση της ξενοδοχειακής απασχόλησης.

Η ελληνική τουριστική βιομηχανία είναι μία από τις μεγαλύτερες του κόσμου κατέχοντας το 2000 την 15^η θέση. Οι διεθνείς αφίξεις τουριστών στην Ελλάδα συνεχώς αυξάνουν, από σχεδόν ανύπαρκτες το 1950 στα 13 εκατομμύρια το 2001. Περισσότεροι από το 90% των αλλοδαπών τουριστών προέρχονται από την Ευρώπη. Σύμφωνα με μελέτη του ΙΤΕΠ (βλέπε Μελέτη Αριθμός 5 – 1999), προβλέπεται ότι οι διεθνείς αφίξεις θα φθάσουν τα 15 εκατομμύρια το 2010. Η οργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 από την Αθήνα διαμορφώνει νέες συνθήκες ανάπτυξης της Ελλάδος ως βασικού τουριστικού προορισμού. Το ενεργό ξενοδοχειακό δυναμικό της χώρας είναι σήμερα 601.034 κλίνες σε 8.209 ξενοδοχειακές μονάδες. Υπάρχουν ακόμη 30.643 θέσεις κατασκευής και 949 οικίσκοι σε 351 κάμπινγκ.

Σύμφωνα με μελέτη του ΙΤΕΠ για το Μέγεθος και τη Δυναμική του Τουριστικού Τομέα (Βλέπε Μελέτη 7 – 1999), ο τουριστικός κλάδος της Ελλάδος δημιουργεί προστιθέμενη αξία της τάξης του 18-20% του ΑΕΠ που αντιστοιχεί σε 690 χιλιάδες θέσεις εργασίας το 1994. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΣΥΕ, στα ξενοδοχεία και τα εστιατόρια απασχολείται το 6% του εργατικού δυναμικού της Ελλάδος, περί τους 230 χιλιάδες εργαζόμενους. Σύμφωνα με τα στοιχεία της παρούσης μελέτης στα ελληνικά ξενοδοχεία απασχολούνταν κατά μέσο όρο 11,5 άτομα, δηλαδή περί τους 100 χιλιάδες εργαζόμενους το 1998 (βλέπε Πίνακα 1).

Πίνακας 1. Συνολική, Οικογενειακή και Μισθωτή Απασχόληση στα Ελληνικά Ξενοδοχεία, 1998		
Κατηγορία Απασχόλησης	Μέσος Όρος	Τυπική Απόκλιση
Συνολική	11,47	17,54
Οικογενειακή	2,74	1,55
Μισθωτή	7,73	17,64

Οι εργαζόμενοι στα ελληνικά ξενοδοχεία καλύπτουν μία μεγάλη ποικιλία επαγγελματιών. Στον Πίνακα 2 δίνονται οι διάφορες ειδικότητες και το ποσοστό συμμετοχής τους στο σύνολο του προσωπικού των ελληνικών ξενοδοχείων. Το 5% είναι διευθυντές και το 6% προϊστάμενοι τμημάτων. Το 28% εργάζεται στους ορόφους, το 20% στην υποδοχή και το 16% στα επισιτιστικά τμήματα.

Η ξενοδοχειακή απασχόληση στην Ελλάδα συμπεριλαμβάνει, σε ένα μεγάλο ποσοστό, μέλη της ίδιας οικογένειας. Στον Πίνακα 1 δίνεται η συνολική, η οικογενειακή και η μισθωτή απασχόληση στα ελληνικά ξενοδοχεία. Στον Πίνακα 3 δίνεται η έκταση της οικογενειακής απασχόλησης.

Πίνακας 2. Η Διάρθρωση της Απασχόλησης κατά Τμήμα στα Ελληνικά Ξενοδοχεία	
Ειδικότητες	Ποσοστό απασχολουμένων
Διευθυντής	5%
Προϊστάμενοι Τμημάτων	6%
Πωλήσεις/Μάρκετινγκ	1%
Λογιστήριο	4%
Όροφοι	28%
Επισιτιστικά Τμήματα	16%
Κουζίνα	9%
Υποδοχή	20%
Αποθήκες	1%
Τεχνική Υποστήριξη	4%
Άλλα	5%
Σύνολο	100%

Κατά μέσο όρο, βλέπε Πίνακα 1, η οικογενειακή απασχόληση αντιστοιχούσε σε 2,74 μέλη ανά ξενοδοχείο, ενώ η μισθωτή απασχόληση, μη οικογενειακή, αντιστοιχούσε σε 7,73 εργαζόμενους ανά ξενοδοχείο. Η συντριπτική πλειοψηφία, το 97%, των ελληνικών ξενοδοχείων απασχολούν ένα τουλάχιστον μέλος της οικογένειας του ιδιοκτήτη, βλέπε Πίνακα 3. Το 18% απασχολεί ένα μέλος της οικογένειας, το 30% δύο μέλη, το 22% τρία μέλη, το 17% τέσσερα μέλη και το 11% πέντε ή περισσότερα μέλη.

Πίνακας 3. Το Μέγεθος της Οικογενειακής Απασχόλησης στα Ελληνικά Ξενοδοχεία, 1998		
Αριθμός Μελών Οικογένειας που εργάζονται στο Ξενοδοχείο	Ποσοστό ξενοδοχείων	Αθροιστικό Ποσοστό
0	2,99	2,99
1	17,57	20,56
2	29,70	50,26
3	21,62	71,88
4	17,22	89,10
5	6,33	95,43
6	2,64	98,07
7	0,88	98,95
8	0,70	99,65
10	0,18	99,82
12	0,18	100,00
Σύνολο	100%	100,00

Το μέγεθος της οικογενειακής απασχόλησης εξαρτάται, σε μεγάλο βαθμό, από διάφορα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της ξενοδοχειακής επιχείρησης (π.χ. νομική μορφή), του ξενοδοχείου (π.χ. είδος καταλύματος, κατηγορία και αριθμό δωματίων) και των εσόδων.

Η μισθωτή απασχόληση εξαρτάται από τον αριθμό των δωματίων και την κατηγορία του ξενοδοχείου. Τα τρίτης κατηγορίας ξενοδοχεία απασχολούν κατά μέσο όρο 4 εργαζόμενους. Τα δεύτερης κατηγορίας ξενοδοχεία απασχολούν, κατά μέσο όρο, 14 εργαζόμενους, τα πρώτης κατηγορίας υπερδιπλάσιο αριθμό εργαζομένων (31) και τα πολυτελείας 120 εργαζόμενους. Δεν παρατηρείται σχεδόν καμία διαφορά μεταξύ των ξενοδοχείων πέμπτης και τέταρτης κατηγορίας, που, κατά μέσο όρο, απασχολούν 1,24 και 1,29 μισθωτούς αντίστοιχα. Στα ξενοδοχεία πολυτε-

λείας, ανά 10 δωμάτια αντιστοιχούν 6,8 εργαζόμενοι, διπλάσιος αριθμός από τα ξενοδοχεία πρώτης κατηγορίας με 3,26 εργαζόμενους ανά 10 δωμάτια. Στα δεύτερης κατηγορίας ξενοδοχεία αντιστοιχούν λίγο παραπάνω από 2 εργαζόμενους ανά 10 δωμάτια, ενώ ο αντίστοιχος αριθμός για τα τρίτης κατηγορίας, η πολυπληθέστερη κατηγορία ξενοδοχείων, είναι 1,21 εργαζόμενοι ανά δέκα δωμάτια. Στις δύο τελευταίες κατηγορίες, πέμπτης και τετάρτης, αντιστοιχούν λιγότερο από ένας εργαζόμενος ανά 10 δωμάτια αυτών των κατηγοριών.

Η εποχικότητα της λειτουργίας των ξενοδοχείων επηρεάζει τον αριθμό των μισθωτών εργαζομένων. Ένα ξενοδοχείο που λειτουργεί μόλις δύο μήνες απασχολεί 0,48 εργαζόμενους ανά 10 δωμάτια. Αντίθετα ένα ξενοδοχείο που λειτουργεί 7 μήνες, δηλαδή όλη την καλοκαιρινή περίοδο, απασχολεί, κατά μέσο όρο, 2,13 εργαζόμενους ανά 10 δωμάτια.

Στο σύνολο των ελληνικών ξενοδοχείων με μισθωτή εργασία, απασχολούνται κατά μέσο όρο περί τις πέντε γυναίκες που αποτελούν περίπου το 75% του συνόλου των μισθωτών εργαζομένων στα ελληνικά ξενοδοχεία. Το 40% των ελληνικών ξενοδοχείων χρησιμοποιεί αποκλειστικά γυναικείο εργατικό δυναμικό.

Το πρόβλημα, όμως, είναι ότι η διάρθρωση της γυναικείας απασχόλησης ανά ξενοδοχειακό επάγγελμα (βλέπε Πίνακα 4) δείχνει ότι οι γυναίκες στα ελληνικά ξενοδοχεία κατέχουν τις κατώτερες θέσεις από μισθολογικής πλευράς όσο αφορά στο γόητρο και την κοινωνική θέση. Μόνο το 11% των διευθυντικών θέσεων στα ελληνικά ξενοδοχεία κατέχονται από γυναίκες. Το 97% των καθαριστών δωματίων είναι γυναίκες και το 56% του προσωπικού κουζίνας είναι γυναίκες.

Διαφοροποιήσεις παρατηρούνται και όσον αφορά στα άλλα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του ξενοδοχείου. Όσο ανεβαίνει η κατηγορία του ξενοδοχείου, τόσο μειώνεται το ποσοστό της μισθωτής γυναικείας απασχόλησης. Στα πέμπτης και τέταρτης κατηγορίας ξενοδοχεία το ποσοστό της γυναικείας απασχόλησης είναι 84% και 83% αντίστοιχα. Αντίθετα, στα ξενοδοχεία πολυτελείας το ποσοστό αυτό μειώνεται στο 52%. Η πολυπληθέστερη κατηγορία ξενοδοχείων, τρίτης κατηγορίας, έχει ποσοστό γυναικείας απασχόλησης 79%.

Τα μεγαλύτερα ποσοστά γυναικείας απασχόλησης παρατηρούνται στα επιπλωμένα διαμερίσματα και στα παραδοσιακά καταλύματα με ποσοστά 80% και 79% αντίστοιχα. Στα κλασικά ξενοδοχεία, το 74% των εργαζομένων είναι γυναίκες. Το μικρότερο ποσοστό παρατηρείται στα κάμπινγκ με 59% και στα μπανγκαλόου με 68%.

Πίνακας 4.
Η Διάρθρωση της Απασχόλησης
κατά Θέση Εργασίας και Φύλο

Ειδικότητες	Άνδρες	Γυναίκες
Διευθυντής	89%	11%
Προϊστάμενοι Τμημάτων	61%	39%
Πωλήσεις/Μάρκετινγκ	77%	23%
Λογιστήριο	67%	33%
Όροφοι	3%	97%
Επισιτιστικά Τμήματα	59%	41%
Κουζίνα	54%	46%
Υποδοχή	68%	32%
Αποθήκες	77%	23%
Τεχνική Υποστήριξη	96%	4%
Άλλα	44%	56%
Σύνολο	48%	52%

Η μερική απασχόληση δεν είναι η συνηθισμένη μορφή απασχόλησης των ελληνικών ξενοδοχείων. Κατά μέσο όρο στα ελληνικά ξενοδοχεία απασχολούνται 7,29 εργαζόμενοι πλήρους απασχόλησης και 0,88 εργαζόμενοι μερικής απασχόλησης. Η συντριπτική πλειοψηφία των ελληνικών ξενοδοχείων δεν χρησιμοποιεί εργαζόμενους με τη μορφή της μερικής απασχόλησης. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του Πίνακα 5, το 73% των ελληνικών ξενοδοχείων δεν χρησιμοποιούσε κανένα εργαζόμενο με μερική απασχόληση, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για την πλήρη απασχόληση είναι 37%. Συνολικά, το 22% των ξενοδοχείων δεν χρησιμοποιούσαν κανένα εργαζόμενο, είτε πλήρους είτε μερικής απασχόλησης.

Εκτός του ότι δεν είναι και πολύ διαδεδομένη η μορφή της μερικής απασχόλησης στα ελληνικά ξενοδοχεία, δεν έχει και μεγάλη έκταση μεταξύ των ξενοδοχείων που χρησιμοποιούν μερικώς απασχολούμενους εργαζόμενους. Μόνο το 1% των ξενοδοχείων χρησιμοποιεί πάνω από 10 εργαζόμενους με τη μορφή της μερικής απασχόλησης. Το αντίστοιχο ποσοστό για την πλήρη απασχόληση είναι 14%. Εκεί που τα δύο ποσοστά, μερικής και πλήρους, συμπίπτουν είναι στους 1-2 εργαζόμενους. Περί το 12% των ξενοδοχείων χρησιμοποιεί έναν μερικώς απασχολούμενο εργαζόμενο και το 7% δύο εργαζόμενους. Αντίστοιχα είναι και τα ποσοστά για την πλήρη απασχόληση. Πάντως, αν και δεν φαίνεται από τον Πίνακα 5, η σχέση αριθμού εργαζομένων με μερική και πλήρη απασχόληση είναι θετική, όπως επιβεβαιώνεται και από το συντελεστή συσχέτισης μεταξύ των

δύο μεταβλητών (+0,24). Ένα ξενοδοχείο κατανέμει την εργασία μεταξύ πλήρους και μερικής απασχόλησης ανάλογα με το μέγεθος της συνολικής απασχόλησης και δεν φαίνεται να γίνεται αντικατάσταση της μιας μορφής απασχόλησης με την άλλη.

Πίνακας 5. Η Κατανομή της Μερικής και Πλήρους Απασχόλησης στα Ελληνικά Ξενοδοχεία, 1998 (Ποσοστό επί του συνόλου των Ξενοδοχείων)						
Αριθμός Μισθωτών Εργαζομένων	Σύνολο Απασχό- λησης	Αθροιστικό Ποσοστό	Μερική Απασχό- ληση	Αθροιστικό Ποσοστό	Πλήρης Απασχό- ληση	Αθροιστικό Ποσοστό
0	22,32	22,32	72,93	72,93	37,08	37,08
1	16,34	38,66	12,13	85,06	11,95	49,03
2	12,3	50,97	6,85	91,92	6,85	55,89
3	5,62	56,59	1,93	93,85	5,98	61,86
4	7,38	63,97	3,16	97,01	5,27	67,14
5	4,39	68,37	0,7	97,72	3,51	70,65
6	4,75	73,11	0,35	98,07	4,22	74,87
7	3,34	76,45	0,18	98,24	3,87	78,73
8	3,34	79,79	0,35	98,59	3,34	82,07
9	1,93	81,72	0,35	98,95	1,76	83,83
10	2,99	84,71	0	98,95	2,46	86,29
>10	16,29	100	1,05	100	13,71	100
Σύνολο	100	100	100	100	100	100

Σημαντικές είναι και οι διαφοροποιήσεις μεταξύ των περιφερειών της χώρας (βλέπε Πίνακα 6). Ο μεγαλύτερος, κατά μέσο όρο, αριθμός εργαζομένων παρατηρείται στην Αθήνα (18,3 άτομα) και ακολουθεί η Χαλκιδική με 17,3 άτομα. Επίσης, μεγάλους αριθμούς εργαζομένων, συγκριτικά με τις υπόλοιπες περιφέρειες, παρουσιάζουν τα ξενοδοχεία της υπολοίπου Αττικής (12 άτομα), η Κρήτη (10,5 άτομα), το Ιόνιο (10,4 άτομα) και οι Σποράδες (10 άτομα). Οι υψηλοί αριθμοί εργαζομένων στις περιοχές αυτές συμφωνούν με τους υψηλούς αριθμούς διανυκτερεύσεων που πραγματοποιούνται στα ξενοδοχεία τους.

Αντίθετα, στα ξενοδοχεία της Στερεάς Ελλάδας εργάζονται, κατά μέσο όρο 2,6 άτομα (αυτό αποτελεί και τη χαμηλότερη τιμή) και ακολου-

θούν τα ξενοδοχεία των Κυκλάδων με 3,6 άτομα, της υπόλοιπης Μακεδονίας με 4 άτομα, της Πιερίας με 5,3 άτομα και της Θεσσαλίας με 5,4 άτομα. Ο χαμηλός αριθμός εργαζομένων που παρατηρείται στις παραπάνω περιοχές, βρίσκεται σε αντιστοιχία με το μέγεθος των ξενοδοχειακών τους μονάδων (οι περιοχές αυτές έχουν τα υψηλότερα ποσοστά οικογενειακών ξενοδοχείων), καθώς και τον αριθμό των πελατών τους.

Πίνακας 6. Εργαζόμενοι στα Ξενοδοχειακά Καταλύματα		
Περιφέρειες	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση
Στερεά Ελλάδα	2,6	7,5
Αττική (εκτός Αθήνας)	12	24,3
Αθήνα	18,3	35,1
Ήπειρος	8,8	17,9
Μακεδονία (υπόλοιπο)	4	7,7
Θεσσαλονίκη	8,2	11,8
Χαλκιδική	17,3	48,2
Πιερία	5,3	17,5
Πελοπόννησο	7,6	19,1
Θεσσαλία	5,4	16,2
Θράκη	9,3	5,1
Βόρειο Αιγαίο	6,2	10,3
Κρήτη	10,5	20,2
Κυκλάδες	3,6	5
Δωδεκάνησα	7,9	12,8
Νησιά Ιονίου	10,4	20,2
Σποράδες	10	16,1
Σύνολο Χώρας	8,1	19,6

Στον Πίνακα 7 δίνονται οι απόψεις των ελλήνων ξενοδόχων για νέο προσωπικό ανά κατηγορία επαγγέλματος και τις ανάγκες σε κατάρτιση του ήδη υπάρχοντος προσωπικού. Οι ανάγκες σε νέο προσωπικό αφορούν το μάρκετινγκ, τη διαχείριση των ορόφων, το προσωπικό κουζίνας και την υποδοχή. Σε όλα σχεδόν τα επαγγέλματα του ξενοδοχειακού κλάδου απαιτείται κατάρτιση του προσωπικού. Ενδιαφέρον έχει και η διαπίστωση ότι τα ελληνικά ξενοδοχεία δεν έχουν ανάγκη σε διευθυντικό προσωπικό και αυτό διότι η συντριπτική πλειοψηφία των ελληνικών ξενοδοχείων διοικείται από τους ιδιοκτήτες τους.

Πίνακας 7. Ανάγκες σε Νέο Προσωπικό και σε Κατάρτιση		
	ΑΝΑΓΚΕΣ ΣΕ ΝΕΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	ΑΝΑΓΚΕΣ ΣΕ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ
Διευθυντής	ΟΧΙ	ΟΧΙ
Προϊστάμενοι Τμημάτων	ΟΧΙ	ΝΑΙ
Πωλήσεις/Μάρκετινγκ	ΝΑΙ	ΟΧΙ
Λογιστήριο	ΟΧΙ	ΝΑΙ
Όροφοι	ΝΑΙ	ΝΑΙ
Επισιτιστικά Τμήματα	ΝΑΙ	ΝΑΙ
Κουζίνα	ΝΑΙ	ΝΑΙ
Υποδοχή	ΝΑΙ	ΝΑΙ
Αποθήκες	ΟΧΙ	ΝΑΙ
Τεχνική Υποστήριξη	ΟΧΙ	ΝΑΙ
Άλλα	ΝΑΙ	ΝΑΙ

Η παρούσα μελέτη καταλήγει στις ακόλουθες προτάσεις πολιτικής:

1. Οι ξενοδόχοι αντιμετωπίζουν μεγάλο μη μισθολογικό κόστος για την πρόσληψη των πρώτων εργαζομένων, με αποτέλεσμα να μην προβαίνουν σε προσλήψεις. Προτιμούν να τα «βγάλουν πέρα μόνοι τους» παρά να προσλάβουν άτομα και να αντιμετωπίσουν την ελληνική γραφειοκρατία. Εδώ θα πρέπει να επιτρέπεται η απασχόληση με μορφή που να μην επιβαρύνει τον εργοδότη με το μη μισθολογικό κόστος, π.χ. συμβάσεις έργου.
2. Η μερική απασχόληση δεν είναι πολύ διαδεδομένη στα ελληνικά ξενοδοχεία. Μέτρα ενίσχυσης αυτής της μορφής απασχόλησης θα αύξαναν την ανταγωνιστικότητα και την ποιότητα των παρεχομένων ξενοδοχειακών υπηρεσιών.
3. Οι ανάγκες του ξενοδοχειακού κλάδου σε ανθρώπινο δυναμικό δεν είναι για διευθυντικές θέσεις, αλλά για ειδικότητες που αφορούν την υποδοχή, την κουζίνα και τη διαχείριση των ορόφων.
4. Όλο το προσωπικό του ξενοδοχείου έχει ανάγκη από κατάρτιση με εξαίρεση τις διευθυντικές θέσεις.